

Харакоз Л. В., Дорохова В. Р.

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ВИРОБНИЧИХ РЕСУРСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Конкурентоздатність підприємства на ринку послуг залежить від прийнятих управлінських рішень щодо мінімізації витрат виробничих ресурсів, скорочення їх обігу, зберігання та використання в процесі господарської діяльності.

У результаті опрацювання фахових літературних джерел можна стверджувати, що єдиного бачення щодо напрямів аналізу виробничих запасів науковцями не вироблено.

Внаслідок критичної оцінки інформації з фахових літературних джерел [1–4] можна дійти висновку, що усі науковці належну увагу приділяють саме ефективності використання виробничих запасів підприємств.

У фаховій літературі аналіз ефективності використання виробничих запасів підприємства рекомендовано здійснювати за результатами розрахунку індивідуальних і загальних показників.

У результаті критичної оцінки інформації з фахової літератури щодо порядку розрахунку загальних та індивідуальних показників ефективності використання виробничих запасів встановлено наявність у формулах розрахунку застарілих складових, зокрема, йдеться про показники валової продукції, товарної продукції, прибутку від основної діяльності, матеріальних ресурсів. Вбачається доцільним уточнити порядок розрахунку коефіцієнтів ефективності використання виробничих запасів за даними сучасної фінансової звітності підприємства.

На підставі даних фінансової звітності підприємства можна розрахувати основні показники ефективності використання виробничих запасів.

У табл. 1 висвітлено уточнену методику розрахунку показників ефективності використання виробничих запасів за даними річної фінансової звітності підприємства.

Таблиця 1. Уточнений порядок розрахунку коефіцієнтів ефективності використання виробничих запасів за даними річної фінансової звітності підприємства

Показник	Методика розрахунку	Джерело інформації
Прибуток на гривню матеріальних витрат	Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток): Матеріальні витрати	Звіт про фінансові результати: р. 2190 : р. 2500
Матеріаломісткість продукції	Матеріальні витрати: Чистий дохід від реалізації продукції	р. 2500 : р. 2000 Звіту про фінансові результати
Матеріаловіддача	Чистий дохід від реалізації продукції : Матеріальні витрати	р. 2000 : р. 2500 Звіту про фінансові результати
Питома вага матеріальних витрат у собівартості продукції	Матеріальні витрати : Собівартість реалізованої продукції	р. 2500 : р. 2050 Звіту про фінансові результати
Оборотність виробничих запасів	Чистий дохід від реалізації продукції : Середній залишок виробничих запасів	р. 2000 Звіту про фінансові результати : [Сума за додатковою статтею Балансу 1101 «Виробничі запаси» за звітний рік + аналогічна сума за попередній рік) : 2]
Швидкість обороту виробничих запасів	Середній залишок виробничих запасів : Середнє добове споживання виробничих запасів	[Сума за додатковою статтею Балансу 1101 «Виробничі запаси» за звітний рік + аналогічна сума за попередній рік) : 2] : (р. 2500 Звіту про фінансові результати : 365)
Термін зберігання виробничих запасів	Тривалість періоду : Оборотність виробничих запасів	365 : (р. 2000 Звіту про фінансові результати : (Сума за додатковою статтею Балансу 1101 «Виробничі запаси» за звітний рік + аналогічна сума за попередній рік) : 2)
Коефіцієнт співвідношення темпів зростання обсягів виробництва і темпів зростання матеріальних витрат	Індекс чистого доходу від реалізації продукції : індекс матеріальних витрат	(р. 2000 звітний період : р. 2000 попередній період) : (р.2500 звітний період : р. 2500 попередній період) Звіту про фінансові результати

Процедури аналізу ефективності використання виробничих запасів, що здійснюються із використанням показників, розкритих у фінансовій звітності у грошовому вимірнику, слід обов'язково доповнювати проведенням аналізу рівня матеріальних витрат у собівартості продукції на основі натуральних показників.

Рівень матеріаломісткості, визначений на основі показників у вартісному вимірнику, не завжди відповідає результатам розрахунків за натуральними вимірниками, оскільки на рівень матеріаломісткості у вартісному вимірнику впливають зміни цін на окремі види виробничих запасів, готову продукцію, зміни рівня транспортно-заготівельних витрат.

Перелік загальних показників аналізу ефективності використання виробничих запасів підприємства можна розширити шляхом доповнення його показниками швидкості обороту виробничих запасів, оборотності виробничих запасів, терміну зберігання виробничих запасів, оскільки зазначені показники надають користувачеві збільшений обсяг адекватної управлінської інформації.

Саме за такою системою можна оцінити факторний вплив норм витрачання матеріальних ресурсів та їх цін як на величину матеріальних витрат, так і на якісні показники використання виробничих запасів підприємства.

Список використаних джерел:

1. Мних Є. В. Фінансовий аналіз: підручник/ Є. В. Мних, Н. С. Барабаш – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2014. – 536 с.
2. Різник В. В. Теоретичні аспекти управління виробничими запасами підприємства / В. В. Різник // Економічний вісник університету. – 2015. – Вип. 24(1). – С. 50–56. – Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/JRN/есvц_2015_24\(1\)__11](http://nbuv.gov.ua/JRN/есvц_2015_24(1)__11).
3. Сіменко І. В. Аналіз господарської діяльності: [навч. посіб.] / І. В. Сіменко, Т. Д. Косова, І. В. Гречина та ін. – К. : «Центр учбової літератури», 2013. – 384 с.
4. Талах Т. А. Оцінка ефективності використання матеріальних ресурсів підприємств хлібопекарської промисловості / Т. А. Талах // Науковий журнал «Логістика: теорія та практика» Луцького національного технічного університету. – Луцьк, 2012. – № 2(3). – С. 71-80.